

Smedengilde te 's-Hertogenbosch, 1330-1874

Zie bovenstaand pdf met uitgebreide inleiding; "hele toegnag" hieronder, klik op +

Citeerinstructie:NL-HtSA Archiefnummer 0116 Smedengilde te 's-Hertogenbosch, 1330-1874, inv.nr. ...

1 Algemeen

1.1 Door de overheid verleende kaarten en keuren alsmede handhaving door de overheid van de aan het gilde toekomende rechten

1.1.1 door de stedelijke magistraat

- 4   Aanvullingen op en wijzigingen van de gildekaart door de magi straat van de stad 's Hertogenbosch. 1330, 1428, 1471, 1493, 1548, 1693, 1719. Met afschriften en uittreksels. 1330-1719   1 katern en 1 band (P.G.) en 7 stukken
- 5   Keuren door de magistraat van de stad 's Hertogenbosch ten behoeve van de messenmakers in het gilde verleend. 1498 (afschrift), 1511. 1498-1511   2 stukken

1.1.2 door de hertog en diens rechtsopvolgers:

- 6   Akte, waarbij keizer Karel V aan zijn gerechtsdienaars opdracht geeft er voor te zorgen, dat het Bossche smeedwerk niet wordt nagebootst. 1546. Met eigentijds afschrift en met bijbehorend stuk van 1551. 1546-1551   3 stukken
- 7   Akten, waarbij keizer Karel V aan zijn gerechtsdienaars opdracht geeft er voor te zorgen, dat het Bossche smeedwerk niet wordt nagebootst en het aldus nagebootste smeedwerk niet door kramer verkocht wordt. 1551. Met 2 eigentijdse afschriften. 1551   5 stukken
- 8   Akte, waarbij koning Philips II aan zijn gerechtsdienaars opdracht geeft er voor te zorgen, dat het Bossche smeedwerk niet wordt nagebootst en het aldus nagebootste smeedwerk niet door kramers verkocht wordt. 1590. 1590   1 stuk
- 9   Akte, waarbij koning Philips II het intredegeld van het gilde verhoogt. 1595. 1595   1 stuk
- 10   Akte, waarbij hertogin Isabella bepalingen treft ten behoeve van de ketelmakers van het gilde. 1599. Met bekrachtiging door de Staten Generaal der Verenigde Nederlanden. 1652. Met afschrift. (c. 1655). 1599-1655   3 stukken
- 11   Akte, waarbij de aartshertogen Albertus en Isabella aan hun gerechtsdienaars opdracht geven er voor te zorgen, dat het Bossch smeedwerk niet wordt nagebootst en het aldus nagebootste smeedwerk niet door kramers verkocht wordt. 1610. 1610   1 stuk

1.1.3 Overeenkomsten met derden alsmede processen tegen derden.

- 12   Akte, waarbij de kerkmeesters van Sint Jan en de gecommiteerd van het gilde een regeling treffen ten aanzien van het door de meesters van het gilde aan de kerkfabriek van Sint Jan te betalen bedrag; waarbij vervolgens overeengekomen wordt, dat het de gebruik mag maken van het blokje, dat zich bevindt in de nabijheid van het Sint Eloyaltaar, alsmede overeengekomen wordt, dat het gilde het oude altaar van Sint Eloy door een nieuw mag vervangen. 1496.

	1496	1 stuk
13	Akte, waarbij de geschillen met het kramersgilde worden bijgelegd 1510 1510	1 stuk
14	Akte, waarbij de vijftien ambachten, die deel uitmaken van het stadsbestuur, 80 aamen Bossche bieren onder elkaar verdelen. 1617 1617	1 stuk
15	Stuk, betreffende het proces van het gilde tegen Cornelissen van Gierle, inzake diens overtreding van het accoord tussen smeden en kramers. 1571. 1571	1 katern
16	Stukken, betreffende het proces van het gilde tegen Boudewijn Peters van Santvoort, kramer. 1619. 1619	1 lias en 1 stuk
17	Stukken, betreffende het proces van het gilde tegen Peeter Dircxsoon van Cauwenberch, horloge- en voetboogmaker, inzake het onbevoegd uitoefenen van zijn vak. 1624. 1624	2 stukken
18	Stuk, betreffende het proces van het gilde tegen Jacobus van Weerd. 1708. 1708	1 stuk
19	Stuk, betreffende het proces van het gilde tegen Pieter van der Linden, koopman in smidskolen, inzake overtreding van de smedenkaart. 1740. 1740	1 stuk
20	Stukken, betreffende het proces van het gilde tegen Adriaen Gommert Gommerse te Budel, inzake het onbevoegd uitoefenen van het koperslagersvak. 1759. 1759	1 omslag
21	Stuk, betreffende het proces van het gilde tegen Jacobus . . . , inzake het onbevoegd uitoefenen van het ketelmakersvak. 1759. 1759	1 stuk
22	Stukken, betreffende het proces van het gilde tegen Dirck Ruijgers, beurtschipper, inzake de levering van kolen. 1768. 1768	2 stukken
23	Stuk. betreffende het proces van het gilde tegen Jan van Wanroi, inzake de levering van kolen. 1782. 1782	1 stuk
1	Besluiten, genomen op de vergaderingen, en notulen van de vergaderingen. 1597, 1693, 1737, 1747, (c. 1755), 1759-1761, 1782 1851-1871, 1874. 1597-1874	1 pak
2	Reglement voor het Gild van Sint Eligius. 1853. 1853 N.B. Dit reglement werd door de leden goedgekeurd op 6 juni 1853. Op folio 26r e.v. van het onder nummer 32 beschreven deel komt het reglement van 1850 voor.	1 boek
3	Ingekomen stukken en minuten van uitgegane stukken. 1437, 1527, (c. 1545), 1551, (c. 1570), 1578, 1593, 1601, 1610, 1611, 1624, 1626, (c. 1630), 1633, 1635, 1648, (c. 1650), (c. 1670), 1674, 1676, 1684, 1687, 1694, 1699, 1713, 1741, 1750, 1759, 1767, 1772, 1784, 1788, 1789, (c. 1796), 1798, 1803, 1814. 1437-1814	1 pak

2 Ledenadministratie en stukken van huishoudelijke aard.

- 24** Boek met namen van dekenen, gezworenen, keur-, wasmeesters, meesters en leerjongens. 1546-1681.
1546-1681 1 deel
- 25-26** Boeken met namen van leerjongens. 1550-1681.
- 25** 1550-1576
1550-1576
- 26** 1575-1681
1575-1681
- 27** Ledenlijsten. 1648, (c. 1860), 1864.
1648-1864 3 stukken
N.B. Hieronder het "Register van de tekens", 1648
- 28** Leerbrieven en attestaties, ingekomen van degenen, die meester willen worden. 1547, 1550, 1558, 1560, 1563, 1565, 1574, 1586, 1590, 1594, 1602, 1604, 1606, 1610, 1611, 1615, 1618-1620, 1622-1624, 1627, 1632-1634, 1636, 1639, 1643, 1644, 1646, 1650, 1651, 1657, 1659, 1660, 1662, 1670, 1690-1692, 1697, (c. 1700), 1725, 1761, 1768, 1786.
1547-1786 1 pak
- 29** Akte, waarbij dekenen en wasmeesters met de gezellen overeenkomen om twee rentmeesters uit hun midden te kiezen. 1522.
1522 1 stuk
- 30** Instructie, opgesteld door de dekenen, voor de gildeknecht Hermanis Vueghen. 1699.
1699 1 stuk
- 31** Aantekeningen van uiteenlopende aard. c. 1600 -, 1853.
1600-1853 1 omslag
N.B. Kladden van reglementen, rekeningen e.d.

3 Het beheer van goederen

3.1 Rekeningen

3.1.1 gewone rekeningen

- 32-50** Rekeningen. 1793/1869.
- 32** 1793/1795
1793-1795
- 33** 1797/08.
1797
- 34** 1810/11.
1810
- 35** 1851/52.
1851
- 36** 1852/53
1852
- 37** 1853/54.

	1853
38	1854/55. 1854
39	1855/56 1855
40	1857/58. 1857
41	1858/59. 1858
42	1859/60. 1859
43	1860/61. 1860
44	1861/62. 1861
45	1863 1863
46	1864 1864
47	1865 1865
48	1866 1866
49	1867/68. 1867
50	1868/69. 1868

3.1.2 bijzondere rekeningen

51	Rekening van Daniel van Vlierden, gemachtigde van de dekenen, betreffende het innen van achterstallige boeten en renten. 1600, 1603-1605. 1600-1605	1 katern
52	Rekening van de verkoop van de ornamenten van het altaar van Sint Eloy in de kerk van Sint Jan. 1632. 1632	1 katern

3.1.3 rekeningbewijzen

53-65	(16)49-1867.
53	(16)49, 1693-1695, 1698, 1699. 1693-1699
54	1711, 1713, 1715, 1717-1719. 1711-1719

55	1724, 1725. 1724-1725
56	1730, 1733, 1736-1739. 1730-1739
57	1740-1749. 1740-1749
58	1750-1752, 1754, 1756, 1757, 1759. 1750-1759
59	1760-1769 1760-1769
60	1770-1779 1770-1779
61	1780-1782, 1784-1789. 1780-1789
62	1790-1799 1790-1799
63	1803-1809 1803-1809
64	1811, 1816 1811-1816
65	1853, 1855-1858, (c. 1860), 1867. 1853-1867

3.2 Schuldbekentenissen

66	Schuldbekentenis, groot 313 car. gls. , van Adriaen Dierixssoon van Boxtell, messenmaker, voor het gilde. 1645. 1645	1 stuk
67	Schuldbekentenis, groot 50 gls. , van Johan Hermans van Wolfsbergen voor het gilde. 1681. 1681	1 stuk (P.G.).
68	Schuldbekentenis, groot 100 car. gls. , van het gilde voor Elisabeth Ketelaers. 1694. Afgelost. 1704. 1694-1704	
69	Schuldbekentenis, groot 250 gls. , van het gilde voor Cornelis de Boom. 1760. Afgelost. 1765. 1760-1765	
70	Schuldbekentenis, groot 100 car. gls. , van het gilde voor Cornelis de Boom. 1761. 1761	
71	Schuldbekentenis, groot 200 gls. , van het gilde voor Jan Storm. 1766. Afgelost. 1770. 1766-1770	

3.3 De onlichamelijke en lichamelijke zaken

3.3.1 algemeen

- 72 Akte, waarbij het gilde verklaart, dat de priester Adrianus Meerlant en diens opvolgers, als rectoren van het altaar van Sint Eligius in de kerk van Sint Johannes Evangelista te 's Hertogenbosch, mogen genieten van bepaalde aan dat voornoemde altaar geschonken renten. 1443.
1443
- 73 Register van enige aan het gilde toekomende cijnsen. Aangelegd (c. 1505).
1505
- 74 Boekje, ten behoeve van de wasmeesters van het altaar van Sint Eloy, omvattende een register van de renten en een inventaris van voornoemd altaar 15e eeuw-1693.
1693
- 75 Lijst, aangelegd door de dekenen en gezworenen van het gilde van de ornamenten van het altaar van Sint Eloy. 1631.
1631
- 76 Inventarissen van de goederen. 1811, 1868. 2 stukken
1811-1868
N.B. In het onder nummer 32 beschreven deel komen ook goederen-inventarissen voor.
- 3.3.2 bijzonder**
- 77 Akte van opdracht door Gerardus, de zoon van Nicholaus van Berkel, aan het gilde van een cijns van 40 schellingen, gaande uit een huis en erf, gelegen in de Zadelstraat (Schapenmarkt). 136 Met een ouder stuk deze cijns betreffende. 1346. 2 stukken
1346
- 78 Akte van opdracht door Willelmus, de zoon van Albertus van Bucstel, aan Johannes van Postel, ten behoeve van het gilde, van 2 cijnsen, ieder van 25 schellingen, gaande uit huizen en erven, gelegen in de Vughter- en Zadelstraat (Schapenmarkt). 1370.
1370
- 79 Testament van Gertrudis Plaetmeker, waarin vervat de last om jaarlijks 2 sesters rogge aan de smeden te verdelen, gaande uit al haar goederen. 1384.
1384
- 80 Akte van verkoop door het predikherenconvent te 's Hertogen-bosch aan het gilde van een cijns van 50 schellingen, gaande uit een huis en erf, gelegen in de Zadelstraat (Schapenmarkt). 1397 Met een akte van betalingsbelofte door Johannes van Malsen aan het gilde van voornoemde cijns. 1397. Alsmede een verklaring, betreffende een visitatie van die akten. 1639. 3 stukken
1397-1639
- 81 Akte van opdracht door Lambertus van Middelrode aan het gilde van een cijns van 1 oude schild, gaande uit een stuk land naast de Merendonc. 1405. Met een ouder stuk deze cijns betreffende. 1387. 2 stukken
1387
- 82 Akte van verkoop door Johannes van Holten aan het gilde van een cijns van 35 schellingen, gaande uit de helft van een kamer gelegen achter het Klein Begijnhof. 1409. Met 2 oudere stukken deze cijns betreffende. 1355, 1405. Alsmede een aankomsttitel voor voornoemde Johannes van Holten van 1408, die vermoedelijk terzelfdertijd aan het gilde is overgegeven. 4 stukken
1355-1409

- 83** Akte, waarbij notaris Gerardus Grotel instrumenteert, dat Henricus van Vessem en Gudula e. l. aan het gilde vermaakt hebben een cijns van 2 pond, gaande uit een huis en erf, gelegen in de Berewoutstraat en bestemd om jaarlijks aan de arme smeden uitgekeerd te worden. 1455.
1455
- 84** Testament van Gerardus, de zoon van Henricus Sceenken, waarin vervat een legaat voor het altaar van Sint Eloy, bestaande uit een cijns van 2 pond, gaande uit kamers, gelegen in de Hinthamerstraat. 1458. Met een aankomstitel voor Gerardus Sceenken, daterende van 1438, die vermoedelijk terzeldertijd aan het gilde is overgegeven.
1458 2 stukken
- 85** Testament van Johannes die Aude, waarin vervat een legaat voor het altaar van Sint Eloy, bestaande uit een cijns van 7 pond, gaande uit een huis en erf, gelegen in de Stoofstraat 1493. Met Transsumpt. 1508.
1493-1508 2 stukken
- 86** Akte, waarbij Nycolaus Roussel, prior van het kruisherenconven te Channi bij Noyons, aan het gilde enige relieken van Sint Eligius schenkt. 1495.
1495
- 87** Akte van verkoop door de Staten van Brabant aan het gilde van een rente van 6 car. gls. en 5 st. , gevestigd op het land van Brabant. 1570.
1570

4 administratie van de gildenbus.

88-91 Rekeningen van de geheime bus.1853/58.

88	1853/54. 1853
89	1854/55 1854
90	1855/56. Concept 1855
91	1858. Concept. 1858

5 Stukken waarvan het verband met het archief niet gebleken is

- 92** Akte van opdracht door Jan de Vleeschouwer c. s. aan Jan van Boert van tweederde deel van een cijns van 24 schellingen, gaan de uit een hofstad, gelegen te Oisterwijk. 1438.
1438
- 93** Testament van Jacobus Cnodde. 1465.
1465
- 94** Akte, waarbij Theodericus, de zoon van Rodulphus, namens zijn vrouw Eleydis, de dochter van Henricus Knodde, en Lucia, de weduwe van Johannes Knodde, een regeling treffen ten aanzien van de nalatenschap van Johannes Knodde. 1478.
1478
- 95** Vidimus door de schepenen te 's Hertogenbosch van het testament van Reyner Daems. 1536.
1536

- 96** Testament van Jan Goijartssoon van Bethmer en van Catherijn de dochter van Willem Rutten, e. l. 1572. Notarieel 17e eeuws afschrift.
1572-1699
- 97** Akte, waarbij Jan, de zoon van Gielis van Vilvoerden, Jan van den Velde aanstelt tot zijn gemachtigde en procureur. 1594.
1594
- 98** Akten van opdracht door Joost Janssoon van Vechel, man en momber van Maria Govarts Buijsen, aan Heijlken, de dochter van Oth Adriaens van Vechel, van: a) een rente van 6 car. gls. en 5st. ; b) een rente van 10 car. gls. , beiden gevestigd op het land van Brabant. 1654. Met een oud stuk de rente van 6 car. gls. en 5 st. betreffende. 1564.
1654 3 stukken
- 99** Stukken, betreffende Adriaen de Heselaar en Johanna van Bockhoven e. l. 1711, 1713.
1711-1713
- 100** Stuk, betreffende het proces van de weduwe Theodorus Schonens tegen de weduwe Wanders en Jan Wanders te Dinther. 1750.
1750